

EDUCAȚIA OUTDOOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR

Profesor, Diaconescu Mihaela Doina
Grădinița cu Program Prelungit a Colegiului Național „Mihai Eminescu” Suceava

Educația *outdoor* este o formă de educație ce se desfășoară în aer liber, care, în accepțiunea sistemelor de educație din alte țări europene și nu numai, are la bază învățarea prin contactul direct cu elementele naturii și a mediului înconjurător apropiat. Sub umbrela educației outdoor se regăsesc mai multe domenii, cum ar fi: educația pentru natură și om, educația ecologică, educația științelor exacte (matematică, fizică, chimie) etc., și diferite activități, de tipul celor de dezvoltare personală, formarea abilităților de viață, abilităților practice, de relaxare, plimbări, drumeții și aventură etc.

Activitățile în aer liber oferă mult mai mult decât beneficii fizice. Dezvoltarea cognitivă și social-emotională sunt și ele incluse. Afară, copiii își pun imaginația în mișcare, și mai mult decât atât inventează jocuri. Facând acest lucru, copiii se exprimă cu o ușurință mult mai mare și învătă despre lumea din jurul lor pe care o percep prin maniere proprii și unice. Se simt în siguranță și în control, ceea ce promovează și întărește autonomia, îi ajută să ia decizii. Prin practicarea de sporturi ce implică manipularea mingii, aruncarea sau prinderea, ei devin mai organizați. De asemenea capătă deprinderi de manipulare a obiectelor: învătă să împingă un leagan, să traga un vagon, să ridice și să care obiecte.

La „noi”, dacă sunt organizate activități de tip outdoor, de cele mai multe ori sunt reduse la plimbări în natură și ecologizarea unor spații verzi din apropierea unității școlare, la plantat puieți, adunat frunze, castane sau conuri, excursii la monumente istorice, jocul liber sau organizat în curtea școlii/grădiniței ori în parcul din vecinătatea instituției sau poate dacă timpul permite se mută mobilierul din clasă în curte și se desfășoară acolo lecția/activitatea în stil clasic. Educația reprezintă un element indispensabil pentru dezvoltarea corectă și completă a unei persoane, iar drumul pe care îl alegem în viață se bazează pe cunoaștere. Nimic din ce este, devine sau întreprindere o persoană nu este posibil fără educație. „Omul învătă să se comporte în modul lui specific de a fi din mai multe pricini (pentru el, pentru cei de lângă el, pentru societate) și prin intermediul mai multor instanțe (familie, școală, biserică, grupul de prieteni, comunitate, structuri asociative etc.)” spune pedagogul Constantin Cocoș.

Cercetări mondiale indică faptul că educația timpurie are o importanță fundamentală în formarea inteligenței, creativității, abilităților și aptitudinilor; ele arată că de calitatea educației la o vârstă fragedă depinde evoluția omului în întregul său: la 3 ani fiecare copil este înzestrat, toți mugurii dezvoltării potențialului său sunt activați: este creativ, este atent, doritor de învățare, are simțul dreptății, are umor, e capabil să se concentreze, e capabil de efort susținut, și cel mai important, este motivat. Copilul începe să învețe încă din familie, apoi trece într-o altă etapă – grădinița, instituția abilitată de comunitate să facă așa ceva. Grădinița este prima etapă de inițiere a copiilor în sistemul educațional, este debutul unei socializări sporite, învățarea respectării unor reguli și a unui program, într-un cuvânt primii pași spre independență. Educația outdoor este un concept relativ nou în contextul educativ românesc, însă ea începe din ce în ce mai mult să capteze interesul actorilor educaționali din sistemul de învățământ formal. Există numeroase accepțiuni pentru termenul de educație outdoor, însă pentru a da o definiție simplă putem spune că această formă de educație se bazează pe învățarea în aer liber.

Educația outdoor oferă posibilitatea contactului direct cu natura – protecția mediului reprezintă un subiect de interes mondial, urbanizarea masivă a produs un efect nociv asupra mediului și prin faptul că oamenii nu constientizează impactul pe care acțiunile lor non-ecologice le au asupra mediului – educația outdoor se desprinde ca o modalitate extrem de benefică pentru schimbarea atitudinilor și comportamentelor față de mediu;

Educația outdoor reprezintă o puternică sursă de experiențe de învățare – un mediu relaxant, liber, poate oferi elevilor nenumărate provocări, astfel că procesul de educare devine

puternic, inspirațional și de natură să schimbe comportamente antisociale, să creeze o relație puternică între oameni bazată pe sprijin reciproc;

Educația outdoor facilitează procesul de învățare al elevilor care întâmpină dificultăți în acest sens – educația outdoor oferă un climat diferit de învățare ce permite elevilor care în mod usual întâmpină dificultăți de învățare și au un nivel scăzut de performanță școlară, să devină mai motivați, cu mult mai capabili;

Activitățile outdoor facilitează dezvoltarea spiritului de echipă – conexiunea între elevi, elevi-profesori duce la creșterea gradului de participare activă, creșterea cetățeniei active în rândul ambelor categorii;

Educația outdoor oferă nenumărate beneficii fizice, emoționale, mentale ce asigură bunăstarea societății

Prin educația timpurie se urmărește:

- Dezvoltarea abilităților socio-personale: îmbunătățirea muncii în echipă, îmbunătățirea relațiilor sociale, dezvoltarea competențelor de conducere, etc
- Dezvoltarea abilităților de management: organizare, coordonare, evaluare
- Oferirea unui cadru stimulativ de învățare
- Oferă posibilitatea creării unui mediu relaxant și motivant în funcție de problema identificată – permite escaladarea unor nivele înalte de imaginație în vederea obținerii rezultatelor propuse.

Un aspect important al educației outdoor este acela că poate contribui la creșterea nivelului de bunăstare al indivizilor; pe lângă nevoile de bază ale unei persoane, există și o serie de nevoi la care educația outdoor poate răspunde și anume: nevoia de a fi respectat, inclus social, de a fi activ și responsabil, nevoia de a te simți în siguranță.

Nevoia de a se simți respectat – derularea de diferite activități în aer liber incurajează copilul să se simtă în largul său, astfel el va fi mult mai deschis, va comunica, își va exprima propriile opinii, se va simți băgat în seamă și va simți că deciziile sale contează pentru ceilalți; elevii pot fi consultați cu privire la diferite jocuri sau activități.

Nevoia de a fi responsabil – activitățile outdoor permit copilului oportunitatea de a primi diferite sarcini (educația outdoor este printre altele o formă de învățare organizată și structurată, astfel ca profesorul trebuie să aibă în vedere implicarea tuturor elevilor în activitățile propuse); sub supravegherea profesorului/educatorului, fiecare copil primește diferite responsabilități și sarcini pentru atingerea scopului propus (spre exemplu dacă se optează pentru o activitate de ecologizare, un elev poate primi sarcina de a curăța pomii, un elev are sarcina de a uda florile – este important însă ca prin comunicarea cu elevul, profesorul să-i insuflă acestuia sentimentul că prin ceea ce întreprinde el, mediul va fi mai curat, astfel el va conștientiza că are o responsabilitate față de protejarea mediului.

Nevoia de a fi activ – implicarea în diferite activități sportive, jocuri, plimbări tematice, nu va aduce decât beneficii dezvoltării fizice, psihice ale elevului. Jocul este o caracteristică principală a copilăriei, de aceea este important ca elevii să fie stimulați în mod constant să se joace, să alerge, să participe la diferite activități în mod activ.

Nevoia de a fi inclus social – poate cea mai importantă caracteristică a educației outdoor este aceea că este o modalitate de succes de a depăși unele dificultăți ale copilului (psihice, fizice, sociale, emoționale sau economice), astfel încât acesta să fie inclus social, să simtă că aparține unei comunități; se consideră ca mediul din interiorul clasei este mai degrabă unul competitiv, în timp ce cel din afara clasei este unul suportiv, care permite copiilor să se exprime, să relaționeze cu ceilalți, să colaboreze.

Nevoia de a se simți în siguranță - un aspect pe care literatura de specialitate îl consideră important în abordarea educației outdoor este că aceasta trebuie să țină cont de această nevoie. Interiorul clasei este mult mai sigur pentru elevi, în timp ce mediul exterior implică diferite riscuri și situații neprevăzute care pot avea efect negativ. Profesorul trebuie să identifice posibilele riscuri care pot să apară și să conceapă un plan de management al riscului, despre care

vom vorbi mai târziu întrucât este un aspect deosebit de important care i-a făcut pe unii specialiști în domeniu să neghe utilitatea utilizării educației outdoor.

Întrucât educația outdoor se adresează unui public larg, indiferent de vârstă, nevoile sunt similare și pentru cei mici și pentru cei mari, acest tip de educație trebuie să acorde locul cuvenit acestor nevoi indiferent de vârsta elevului.

Copiii de azi sunt martorii nedumeriți al numeroaselor transformări din mediul înconjurător și pe multe dintre acestea nu le pot înțelege, dar le percep pericolul și efectul distrugător. Interesul și dragostea pentru natură sunt, la majoritatea copiilor, instinctive iar comportamentele și convingerile formate la o vârstă fragedă se păstrează toată viața. Scăpând de rutina zilnică a activităților desfășurate în sala de grupă, activitățile desfășurate în natură capătă un caracter atractiv și mai aplicat. Învățarea outdoor nu înseamnă doar un nou loc al învățării, ea presupune o schimbare de abordare, de viziune asupra desfășurării activităților, o nouă filozofie de acțiune, o nouă perspectivă asupra învățării, o permisivitate ridicată pentru achiziția experiențială și prin punerea în situație.

Educația în aer liber este o formă organizată de învățământ care, prin specificul mediului în care se desfășoară, pregătește copiii pentru viitoarea lor viață în mediul natural, pentru o viață liberă, îi ajută să dezvolte relații mai strânse cu mediul înconjurător, îi învață diferite modalități de învingere a greutăților.

Bibliografie:

1. Cucuș, C. (2012), *Este importantă educația de dincolo de ușa clasei?*, www.doxologia.ro,
2. Ionescu, M., Radu, I. (coord), (2001), *Didactica Modernă*, Editura Dacia, Cluj Napoca.
3. *Life Long Learning Program*, (2010-2012), *Manual de educație outdoor*, *Primăria Catunele*